

Eesti Vabariigi Valitsusele

16. september 2024.a.

PÖÖRDUMINE

Austatud Eesti Peaminister härra Kristen Michal ja Eesti Vabariigi Valitsuse liikmed,

Põllumajandustootjate esindusorganisatsioonid Eesti Põllumajandus-Kaubanduskoda ja Eestimaa Talupidajate Keskliit pöörduvad Vabariigi Valituse poole, et juhtida tähelepanu sektori keerulisele olukorrale. Praegune poliitika ei soosi toidutootmise kindlustunnet, mida on vaja nii olukorraga kohanemiseks kui ka sektori arenguks ja püsima jäämiseks.

Kogu Eesti ühiskond mõistab meie keerulist julgeoleku olukorda. Iga Eesti inimene ja ettevõtte on valmis panustama meie kaitsevõime tõstmisesse iseseisva Eesti riigi säilimise ja demokraatliku ühiskonnakorralduse nimel. Viimased aastad on selgelt näidanud, et lisaks relvastusele on kaitsevõime ja -tahte tagamisele on vaja ka toidu varustuskindlust. Igapäevaselt vajab toitu nii kaitseväelane kui iga Eesti inimene. Samuti on toidutootjatel maapiirkondades oluline roll julgeoleku tagamisel laiemalt. Usume kindlalt, et toiduga kindlustatus on meie kaitsevõime ja julgeoleku üks alustalasid.

Siiski tekitab meile suurt muret Vabariigi Valituse kavandatav maksupoliitika, mis ebaproportsionaalselt koormab toidutootjaid. Eesti toidutootjate ees seisavad mitmed väljakutsed: kliimamuutused ja äärmuslikud ilmastikunähtused, üleminek vähese CO heitega majandusele ning bioloogilise mitmekesisuse vähenemine. Kuigi Eesti toiduainete tarneahel on näidanud üles vastupanuvõimet ning säilitanud toidu kättesaadavuse isegi keerulistes tingimustes, nagu COVID-19 pandeemia, sisendite ja energia hinnakriis, geopoliitilised pinged ja kliimakriis, on need sündmused toonud esile ka arvestatavad nõrgad kohad. Sektor vajab kohanemiseks investeerimisvõimekust, tagamaks keskkonnalast, sotsiaalset ja majanduslikku jätkusuutlikkust.

Kliimamuutused ja ebastabiilne ettevõtluskeskkond on oluliselt vähendanud põllumajandustootjate investeerimisjulgust ja -võimekust. Kuigi sektori arengusse on suunatud märkimisväärsed nii Euroopa Liidust kui ka riiklikud vahendid ning põllumehed on ise teinud suuri pingutusi. Vajame praegu ühist arusaama ja koostööd, et säilitada sektori konkurentsivõime

Valdkonna ettevõtjate kindlustunnet on selgelt vähendanud riigivalitsejate maksupoliitika. Sektori maksukoormust on oluliselt suurendanud keskkonna- ja komplekslubade tasud, tee- ja rasveveokitasud, iga-aastaselt on suurenenud järelevalvetasud, ning hüppeliselt tõusev maamaks ning uue maksuliigina mootorsõidukimaksu rakendamine. Sektor peab lisaks tulema toime järjest lisanduvate nõuete, piirangute ja kohustustega, sealhulgas suureneva bürokraatia, administratiiv- ja järelevalve koormusega.

Põllumajandus on kõrge riskiga ja suure finantseerimisvajadusega tegevusvaldkond. Hetkel on sektoris tervikuna teravad likviidsusprobleemid, mistõttu on paljud põllumajandustootjad juba sektorist lahkunud majanduslike keerulise olukorra tõttu ja kindlustunde puudumise tuleviku ees. Samuti on see probleemiks noorte sektorisse sisenemisel, mille tõttu on sektori järjepidevus löögi all.

Varade maksustamine koormab ebaproportsionaalselt Eesti toidutootmist

Täna on taas vabariigi valitsus arutlemas uute maksude ja lõivude üle, mis sektorile tõsist muret tekitavad. Põllumajandussektorile teeb eriti muret ühe maksuna laual olev ettevõtete kavandatud varade maksustamine. Sellise maksu rakendamine lööb kõige valusamalt just põllumajandus- ja toidutööstust Eestis. See omakorda suurendab toiduhindu, vähendab maapiirkondade ettevõtjate võimet maksta konkurentsivõimelist töötasu ning mõjutab oluliselt inimeste toimetulekut laiemalt. Sektori spetsiifikast tulenevalt on põllumajandussektoril suur varade hulk, kuid väike käive. Vara on suuresti soetatud võõrkapitali kasutades. Põllumajandustootmises on lähiaastatel ees ootamas investeeringuid, mis ei pruugi otseselt suurendada tootlikkust, kuid aitavad täita kliimaeesmärke ja toetavad jätkusuutlikkust.

Alljärgnevalt selgitame, kuidas varade maksustamine sektorit mõjutab ja miks on tegemist ebaproportsionaalselt koormava maksuga just toidutootmisele:

- Esiteks, põllumajandus- ja metsandussektoris on suur osa varadest seotud maaga, mis on tootmiseks hädavajalik. Samas rakendub maale maamaks, mis uue varade maksu rakendamisel tekitaks topelt maksustamist. Lisaks, varade põhine maks paneb ettevõtteid maksma ka nende varade eest, mis ei ole igapäevases kasutuses või mis on soetatud pikaajalise jätkusuutliku tootmise tagamiseks.
- Teiseks, põllumajandustootmine on tihti on väga madala kasumimarginaaliga ja investeeringud on tehtud pika tagasimakse perioodiga. Lisaks on kapitali liisingu juures vara liisingu andja kui ka liisingu võtja bilansis, mis tekitab ühe vara kahekordset maksustamist. Ettevõtete puhul, kus vara on soetatud suures osas laenurahaga, suurendab varade maks täiendavalt koormust, kuna nende laenukoormus on niigi kõrge ning maksude tasumiseks puuduvad vabad vahendid. See tähendab, et maks võib sundida ettevõtteid kärpima investeeringuid, mis on vajalikud nii tootmise arendamiseks kui ka kliimamuutustega kohanemiseks.
- Kolmandaks, selline maks pidurdaks märkimisväärselt sektoris vajalike rohepööret toetavate investeeringute tegemist. Investeeringud, mis on seotud kliimaeesmärkide saavutamise, nagu süsiniku sidumine, energiatõhususe suurendamine ja kestlike põllumajanduspraktikate rakendamine, ei too kohe käegakatsutavat majanduslikku kasu. Kui lisandub veel varade maks, võib see viia selleni, et ettevõtteid lükkavad edasi või isegi loobuvad sellistest tulevikku suunatud projektidest.

Kokkuvõttes ei arvesta varade maks põllumajandussektori spetsiifikaga ja põllumajandussektori rolliga julgeoleku tagamisel, kus suur varade hulk on majandustegevuse lahutamatu osa, kuid kus likviidsus ja kasumlikkus ei ole piisavalt kõrged, et katta täiendavaid maksukohustusi. Selline maks muudab sektori haavatavamaks ja pärsib investeeringuid, mis on kriitilised nii toidujulgeoleku kui ka kliimaeesmärkide saavutamiseks.

Me mõistame vajadust leida riigieelarvesse täiendavaid vahendeid, kuid põllu- ja metsamajandussektori spetsiifikast tulenevalt ei ole varade maksustamine sobiv lahendus. Mõlemal sektoril on oluline roll avalike hüvede pakkumisel, sealhulgas toiduga varustamisel ja keskkonnateenuste tagamisel. Eesmärk

peaks olema tagada, et sektorid oleks piisavalt jätkusuutlikud ning suudaks iseseisvalt investeringuid teha, selle tagamisel on oluline roll nii õiglasemal väärtuse jaotamisel toidu tarneahelas kui ka riigi toetusel. Kavandatav maksupoliitika ei tohiks halvendada toidutootjate ega metsamajandajate positsiooni.

Käibemaksu tõusu mõju sektorile

Lisaks varade maksule on põllumajandussektor mures kavandatava käibemaksumäära tõstmise pärast, mis jõustub 1. jaanuaril 2025. Käibemaksumäära tõstmine 22%-lt 24%-le mõjub negatiivselt kogu toidutootmise konkurentsivõimele, suurendades survet nii tootjatele kui ka tarbijatele. Eriti probleemne on asjaolu, et Eesti oleks käibemaksumääralt Euroopa Liidus teisel kohal, ilma et toidukaupadele rakendataks maksuerisusi, mis on paljudes teistes riikides olemas.

Põllumajandussektori ootused Vabariigi Valitusele

1. Põllu- ja metsamajandussektor vajab maksupoliitikat, mis tagab õiglase ja proportsionaalse maksustamise. Arvestades, et suur osa sektoris kasutatavast varast, nagu maa ja masinad, on pikaajaliste investeeringute osa, oleks varade maks ebaproportsionaalselt koormav, eriti kuna tootmise marginaalid on madalad ja likviidsusprobleemid sektoris tõsised.
2. Sektor vajab investeerimisjulgust, mille loob soodne majanduskeskkond, et kohaneda kliimamuutustega, rakendada rohepööret ja täita keskkonnanäesmärgi. Kavandatav maksupoliitika ei tohiks suurendada sõltuvust riigi abist ega pärssida sektori investeerimisvõimekust.
3. On oluline, et sektori esindajad saaksid kaasatud aruteludesse, et leida ühiselt lahendusi, mis tagavad toidujulgeoleku, põllumajandustootjate jätkusuutlikkuse ja sektori arengu.
4. Põllumajandus on strateegiliselt oluline valdkond, mis tagab toidu varustuskindluse ja aitab kaasa riigi julgeolekule, peaks riik toetama sektori arengut, mitte seda täiendavate maksudega koormama.

Siiski mõistame, et ettevõtlussektorilt oodatakse selgelt panust riigi eelarvepositsiooni parandamisse, mis aitaks kaasa julgeolekueesmärkide saavutamisele. Kuigi sektori panus erinevate maksude ja lõivudena on juba märkimisväärne, leiame, et kõige valutum maks oleks ettevõtte klassikalise tulumaksu ajutine taastamine 2% määras eelmise aasta avansilisest kasumist, korrigeerides peale maksustamisaasta tulemi selgumist.

Oleme igati valmis konstruktiivseks dialoogiks ja koostööks, et leida parimad lahendusi kohaliku toidutootmise ja maaelu säilitamiseks Eestis.

Lugupidamisega

/digitaalselt allkirjastatud/

Kerli Ats

Eestimaa Talupidajate Keskkliit

/digitaalselt allkirjastatud/

Ants Noot

Eesti Põllumajandus-Kaubanduskoda